

КАФЕДРА СКРИПКИ

Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти

Освітній ступінь	магістр	<table border="1"><tr><td>Курс</td><td>1</td></tr><tr><td>Семестр</td><td>1</td></tr></table>	Курс	1	Семестр	1											
Курс	1																
Семестр	1																
Спеціальність	025 Музичне мистецтво																
Освітньо-професійна програма	Скрипка																
Статус	<u>обов'язкова</u> / вибіркова	<table border="1"><tr><td>ECTS</td><td>3</td><td></td></tr><tr><td>Годин</td><td>90</td><td>9</td></tr><tr><td>Лекційні</td><td>14</td><td>2</td></tr><tr><td>Семінарські</td><td>14</td><td></td></tr><tr><td>Самостійна робота</td><td>62</td><td>5</td></tr></table>	ECTS	3		Годин	90	9	Лекційні	14	2	Семінарські	14		Самостійна робота	62	5
ECTS	3																
Годин	90	9															
Лекційні	14	2															
Семінарські	14																
Самостійна робота	62	5															
Семестровий контроль	екзамен/ <u>залік</u>																

Інформація про викладача

ПІБ	Козін Вадим Венедіктович , заслужений діяч мистецтв України, професор кафедри скрипки Національної музичної академії України імені П.І.Чайковського.
Профіль викладача	https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0001-7464-7040
e-mail	bogdanaviolin@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – забезпечити студентам кваліфікації «Магістра» на основі освітнього рівня «Бакалавр», а саме – артиста-соліста-інструменталіста (концертного виконавця – за окремим рішенням комісії), артиста камерного ансамблю, артиста оркестру, викладача ВНЗ III-IV рівня акредитації, науковця-дослідника.

Завдання навчальної дисципліни – підготовка висококваліфікованих фахівців, здатних успішно здійснювати загальне і спеціальне виховання творчої молоді, оволодіння всіма засобами музичної майстерності, художнього осмислення виконуваних творів, педагогічною спрямованістю виконавської діяльності, навичками наукового дослідника.

Опановуючи дисципліну «Методика викладання фаху у ВНЗ» студент повинен знати зміст навчальних програм ВНЗ I-IV рівнів акредитації, а саме:

- Спеціальний інструмент «Скрипка»
- Методика викладання гри на скрипці
- Історія виконавства на скрипці
- Виконавська практика
- Педагогічна практика
- а також навчальні програми I та II курсів підготовки магістрів.

вміти, як майбутній викладач:

- навчитися визначати рівень музично-художніх та технічних здібностей абітурієнтів
- засвоїти програмні вимоги вступних іспитів та програми підготовки бакалаврів та магістрів
- професійно проводити урок з фаху зі студентами різного рівня підготовки з метою адаптації їх до вимог ВНЗ
- складати індивідуальний план студентів з урахуванням ступеневого рівня підготовки та комплексного засвоєння всіх вимог професійного навчання
- аналізувати музичні твори різних жанрів і стилів, що виконуються відповідно до затвердженого індивідуального плану студентів
- планувати навчальний процес в цілому та до кожного уроку окремо
- застосовувати в практичній діяльності знання, отримані з науково-методичної літератури, занять з фаху, історії виконавства, методики викладання гри на скрипці, творчих зустрічей з видатними майстрами музичного мистецтва
- проводити концертні виступи студентів з наступним їх обговоренням

Перелік тем

Тема 1. Методика викладання фаху у ВНЗ – дисципліна, що є складовою заключного етапу професійної підготовки скрипалів виконавського та педагогічного спрямування.

Тема 2. Програма адаптації до вимог ВНЗ. Повернення до витоків скрипкового мистецтва. Італійська скрипкова школа – основа становлення музиканта-скрипаля.

Тема 3. Моніторинг пристосування студента до інструменту. Корекція постановки. Діагностика м'язових відчуттів.

Тема 4. Техніка лівої руки., ревізія навичок. Позиційна та непозиційна техніки.

Тема 5. Гама, арпеджіо, подвійні ноти (К. Флеш, Я. Гржималі, А. Григорян, Є. Гілельс, В. Козін). Доведення до концертного виконання.

Семінар. Гама і арпеджіо як універсальні вправи в навчальному процесі скрипаля.

Тема 6. Типові скрипкові фактури.

Семінар. Етюди і каприси як технічний і художній фундамент опрацювання скрипкового репертуару.

Тема 7. Техніка правої руки. Типові недоліки.

Тема 8. Ігровий рух. Поняття про ігрову зону правої і лівої рук.

Тема 9. Інтенація на скрипці.

Семінар. Поліфонічні твори для скрипки соло в класі з фаху.

Тема 10. Основи аплікатури на скрипці.

Тема 11. Вібрато як засіб художньої виразності та виконавська навичка.

Тема 12. Класифікація скрипкових штрихів.

Тема 13. Динаміка і музична виразність. Засоби фразування.

Семінар. Скрипкові фантазії – потужний стимул розвитку уяви, асоціативних зв'язків, почуттів, артистизму студентів.

Тема 14. Ритм і відчуття змістовності інтонаційного комплексу. Метрична пульсація та єдність ритму. Темп як основа виявлення характеру твору.

Семінар. Сонати для скрипки і фортепіано від старовинних (бароко, віденської класики) до романтичних і сучасних.

Тема 15. Свідомість, увага в навчанні та на концертному виступі.

Тема 16. Уява та інтуїція. Гімнастика почуттів.

Тема 17. Роль музичної пам'яті в педагогічному і виконавському процесах.

Тема 18. Роль художнього уявлення в процесі звуковидобування.

Тема 19. Поняття про педагогічний процес. Психологічні аспекти занять в класі з фаху.

Тема 20. Принцип єдності навчання і виховання.

Тема 21. Принцип єдності музично-художнього і технічного розвитку студентів.

Тема 22. Принцип цілеспрямованості педагогічного процесу на підготовку професійних кадрів культури і мистецтва.

Тема 23. Принцип провідної ролі науки в комплексі педагогічних знань.

Тема 24. Принцип доступності та поступового ускладнення навчальних програм. Орієнтація на індивідуальні здібності студентів.

Тема 25. Принцип систематичності і послідовності в засвоєнні навчальних завдань.
 Тема 26. Принцип наочності. Показ та словесне пояснення. Аналіз відеозаписів.
 Тема 27. Методика проведення уроку по спеціальності. Складові частини уроку і форми проведення.
 Тема 28. Самопідготовка студента – продовження уроку.
 Тема 29. Індивідуальний підхід до відбору високохудожнього навчально-педагогічного репертуару.
 Тема 30. Етапи і засоби роботи над музичним твором.
 Семінар. Жанр концерту в репертуарі студентів як заключний етап формування професіоналізму.
 Тема 31. Естрадне хвилювання.
 Тема 32. Робота над технічним матеріалом як важливий чинник творчої роботи.
 Семінар. Твори малої форми як неоціненний концертний репертуар – концентрація змісту, емоційно-образної сфери, технічної завершеності.
 Тема 33. Читання нот з листа.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, письмові роботи, навчально-ролеві ігри з виконанням функцій педагога або учня.

Навчальні ресурси

Нотний матеріал скрипкового педагогічного репертуару, що вивчається, а також необхідна методична та музикознавча література представлені у вільному доступі в бібліотеці та читальній залі Академії. Всі необхідні додаткові матеріали для вивчення навчальної дисципліни надсилаються у Viber, Messenger, Telegram.

Методи контролю

Якість засвоєння навчального матеріалу у період підсумкового контролю здійснюється у формі заліку у першому семестрі. До підсумкового контролю з дисципліни «Методика викладання фаху у ВНЗ» студент допускається після виконання модульних контрольних робіт.

На заліку студент відповідає на два питання (одне з Модуля 1, друге – з Модуля 2). Та виконує практичне завдання з Модуля 3.

Семестровий контроль здійснюється за наслідками аудиторної роботи, самостійної роботи та модульної контрольної роботи.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Модульні контрольні роботи	15
2.	Доповідь на семінарських заняттях	15
3.	Відвідування занять	5
4.	Самостійна робота (опанування рекомендованої літератури, вивчення педагогічного репертуару, виконання окремих творів навчального репертуару та їх аналіз)	15
5.	Залік	50
	Всього	100

**Критерії оцінювання виконання програми та фахових знань студентів по 100-бальній шкалі
(у зіставленні з оцінкою ECTS та національною шкалою)**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	критерії оцінювання
90-100	A	відмінно	Студент виконав всі вимоги програми, опанував всі теми змістовних модулів, виконав модульні контрольні завдання з сумою балів за всі види діяльності не менш ніж 90.
82-89	B	добре	Студент виконав майже всі вимоги програми (за виключенням окремих тем), виконав модульні контрольні завдання на 85 балів. Сума балів за всі види діяльності знаходиться в інтервалі 82–89.
74-81	C	добре	Всі завдання програми практично виконані. Проте, не всі теми змістовних модулів опрацьовані. Студент брав участь лише в одному з семінарських занять, модульна контрольна робота за обсягом і змістом бажає кращого.
64-73	D	задовільно	Завдання програми виконано вибірково. Теми змістовних модулів опрацьовані недостатньо. Модульне контрольне завдання виконане посередньо.
60-63	E	задовільно	Програма курсу виконана наполовину, теми змістовних модулів опрацьовані вибірково. Модульне контрольне завдання виконане на низькому рівні.
35-39	FX	задовільно з можливістю повторного складання	Студент не виявив зацікавлення в опануванні даного курсу, багато пропусків занять, модульне контрольне завдання виконав з помилками.
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Студент ігнорував вивчення дисципліни, не відвідував заняття, програму не виконав.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

У межах вивчення навчальної дисципліни передбачається відвідування відкритих уроків педагогів Академії та інших вищих закладів музичної освіти (в офлайн та онлайн форматах), концертів класу, майстер-класів, мистецьких конкурсів та фестивалів, перегляд відео-уроків і лекцій видатних виконавців та педагогів-методистів.

Рекомендована література Базова

1. Агарков О. Вибрато в игре на скрипке. – М., 1956.
2. Ауэр Л. Моя школа игры на скрипке: Интерпретация произведений скрипичной классики. – М., 1965.
3. Браудо И. Артикуляция. 2-е изд. – Л., 1973.
4. Верхолаз Р. Вопросы методики чтения нот с листа. – М., 1960.
5. Войку Й. Построение естественной системы скрипичной игры. – М., 1930.
6. Гарбузов Н. Внутризонный интонационный слух и методы его развития. – М. – Л., 1951.
7. Гарбузов Н. Зонная природа темпа и ритма. – М., 1960.
8. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением. 4-е изд. – М., 1980.
9. Горохов О. Техніка Паганіні (упорядн. Козін В.). – ТОВ «Видавництво КІМ», – К., 2011.
10. Готсдинер А. Слуховой метод обучения и работа над вибрацией в классе скрипки. – Л., 1963.
11. Григорьев В. Методика обучения игре на скрипке. Классика – XXI. – М., 2006.
12. Гуревич Л. Скрипичные штрихи и аппликатура как средство интерпретации. – Л., 1988.
13. Дудка Ф. Основы нотной графики. – К.: Музична Україна, 1977.
14. Камиларов Е. О технике левой руки скрипача. – Л., 1961.
15. Козін В. Гами і арпеджіо як універсальні вправи в навчальному процесі скрипаля. – ТОВ «Видавництво КІМ» – К., 2013.
16. Козін В. К вопросу о классификации скрипичных штрихов. // Проблемы музыкального образования. Сб. ст. преподавателей КГМУ им. Глиэра. – К., 1993.
17. Кюхлер Ф. Техника правой руки скрипача. – К., 1974.
18. Либерман М., Берлянчик М. Культура скрипичного тона. – М., 2011.
19. Маккиннон Л. Игра наизусть. – Л., 1967.
20. Менухин И. Скрипка. Шесть уроков с Иегуди Менухиным. – Научно-изд. центр «Московская консерватория», 2009. –166 с.
21. Мищенко Г. Полный курс методики обучения игре на скрипке. – С-П., 2009.
22. Мострас К. Динамика в скрипичном искусстве. – М., 1956.
23. Мострас К. Интонация на скрипке. – М., 1962.
24. Мострас К. Ритмическая дисциплина скрипача. – М., 1951.
25. Мострас К. Система домашних занятий скрипача. – М., 1951.
26. Степанов Б. Основные принципы практического применения смычковых штрихов – Л., 1960.
27. Струве Б. Вибрация как исполнительский навык игры на смычковых инструментах. – М., Музгиз, 1933.
28. Струве Б. Профилактика профессиональных заболеваний музыкантов. – Л., 1934.
29. Стеценко В. Закономірності інтонування на скрипці. – К., 1977.
30. Стеценко В. Методика навчання гри на скрипці ч.1. – К., 1974; ч.2. – К.: Музична Україна, 1982.
31. Ямпольский И. Основы скрипичной аппликации. 4-е изд. – М., 1977.

Допоміжна

1. Аврагинер В. Обучение и воспитание музыканта-педагога. – М., 1981.
2. Акустика речи и слуха: Сб. науч. тр. / Под ред. Л.А.Чистович; АН СССР. Ин-т физиологии им. И.П. Павлова. – Л.: Наука, 1986.
3. Александрова Н.Г. Основные типы музыкального интонирования в украинской камерно-инструментальной музыке 70-80-х годов.: Автореф. дис. канд. искусствоведения: 17.00.02 / КГУ им. П.И.Чайковского. – К., 1987.
4. Андреева О.П. О правомерности сопоставления языка и музыки // Проблемы взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти: Зб. наук. пр. / За ред. Н.С. Гребенюк. – Вип. 7. – К.: Наук. світ, 2001.
5. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. – Л., Музыка, 1971.
6. Бабий-Очеретовская Н.Л. Содержание и форма в музыке. – Автореф. дис. д-ра искусствоведения: 17.00.02 / Киев. гос. консерватория им. П.И.Чайковского. – К., 1986.
7. Березовчук Л.Н. Артикуляция в музыке (к проблеме модальной звуковой формы в произведении) // Музыкальная коммуникация: Сб. науч. трудов (Проблемы музыкознания). – Вып.8. – СПб, РИИИ.
8. Брук Г. Организация контрольных прослушиваний в музыкальной школе и её педагогические принципы. Пермь, 1974.
9. Володин Н. О восприятии переходных процессов музыкальных звуков. // Вопросы психологии. – №4. – 1972.
10. Вопросы методики воспитания слуха: Сб. – Л., 1967.
11. Вопросы методики начального музыкального образования. Сб. – М., 1981.
12. Вопросы методики преподавания в детской музыкальной школе: Сб. – М.–Л., 1965.
13. Вопросы музыкальной педагогики. Сб. Вып. 2. – М., 1980.
14. Вопросы музыкальной педагогики: Сб. Смычковые инструменты. – Новосибирск, 1973.
15. Вопросы музыкальной педагогики: Смычковые инструменты. / Под ред. М. Берляничка и А. Юрьева. – Новосибирск, 1973.
16. Вопросы музыкально-исполнительского искусства. Сб. ст. под редакцией Л. Гинзбурга и А. Соловцова. – М., 1958.
17. Вопросы скрипичного исполнительства и педагогики. – М., 1968.
18. Вопросы смычкового искусства. Сб.: Труды ин-та им. Гнесиных. Вып. 49. – М., 1980.
19. Вопросы совершенствования преподавания игры на оркестровых инструментах. / Под ред. М. Берляничка. – М., 1978.
20. Воспитание музыкального слуха: Сб. – М., 1977.
21. Григорьев В. Некоторые проблемы специфики игрового движения музыканта-исполнителя // Вопросы музыкальной педагогики. – Вып.7. – М.: Музыка 1986.
22. Интонация: Сб. науч. тр. / Отв. ред. А.И.Чередниченко. – К.: Вища школа, 1978.
23. Коган Г. У врат Мастерства. – М., 1958.
24. Лесман И. Очерки по методике обучения игре на скрипке. – М., 1964.
25. Лесман И. Пути развития скрипача. – Л., 1934.
26. Майкапар С. Музыкальный слух. – Пг., 1915.
27. Мастера скрипичной педагогики: Труды ин-та им. Гнесиных. Вып. 16. – М., 1974.
28. Михайловский Б. Новый путь скрипача. – М., 1934.
29. Музыкальное исполнительство. // Сб. ст. – Вып. 1. / Отв. ред. А.А.Николаев.
30. Муратов С. Методы усовершенствования штрихової техніки скрипача.
31. Назайкинский Е. О психологии музыкального восприятия. – М., 1972.
32. Назаров И. Основы музыкально-исполнительской техники и метод ее совершенствования – Л., 1969.
33. Немировский Л. Механика, физиология и акустика скрипичного аппарата. – Л., 1933.
34. Орлова Е.М. Интонационная теория Асафьева как учение о специфике музыкального мышления: История. Становление. Сущность. – М.: Музыка, 1984.
35. Переверзев И. Проблемы музыкального интонирования. – М., 1966.
36. Погожева Т. Вопросы методики обучения игре на скрипке. – М., 1966.
37. Проблемы способностей: Сб. под ред. В. Мяснищева. – М., 1962.
38. Сахалтуева О., Соколова О., Гарбузов Н., – Музыкант, исследователь, педагог. – М., 1930.
39. Сигети Ж. Воспоминания. Заметки скрипача. – М., 1969.

40. Симонов П. Метод К.С. Станиславского и физиология эмоций. – М.: Изд-во АН СССР, 1962.
41. Сокол А.В. Теория музыкальной артикуляции / Под ред. Ю.Е. Семенова. – Одесса, ОКФА, 1995.
42. Способин И. В. Музыкальная форма. М., 1980.
43. Струве Б. Пути начального развития юных скрипачей и виолончелистов. – М., 1952.
44. Струве Б. Типовые формы постановки рук у инструменталистов. – М., 1932.
45. Тагиев М., Парсегов А. Практические вопросы скрипичной педагогики. – Баку, 1981.
46. Тагиев М., Парсегов А. Проблемы мышечных ощущений при обучении игре на скрипке. – Баку, 1978.
47. Тешлов Б. Психология музыкальных способностей. – М., 1948.
48. Тиц М. О тематической и композиционной структуре музыкальных произведений. Киев, 1972.
49. Фейгин М. Индивидуальность ученика и искусство педагога. – М., 1968.
50. Флеш К. Искусство скрипичной игры. Т. 1. – М., 1964.
51. Флеш К. Искусство скрипичной игры. Художественное исполнение и педагогика. – М.: Классика – XXI, 2007.
52. Чернова Т. Драматургия в инструментальной музыке. – М.: Музыка, 1984.
53. Шабунова И.М. О функциях тембра в современной музыке: Автореф. дис. канд. искусствоведения: 17.00.02 / Груз. гос. театр, ин-т им. Ш. Руставели. – Тбилиси, 1989.
54. Ширинский А. Штриховая техника скрипача. – М., 1983.
55. Штейнгаузен Ф. Физиология ведения смычка. – М., 1930.
56. Шульпяков О. Исполнительское искусство скрипача. – М., 1986.
57. Шульпяков О. Техническое развитие музыканта-исполнителя. – Л., 1973.
58. Юр'єв О. Виразальні можливості скрипкових штрихів. – К.: Музична Україна, 1974.
59. Юрьев А. Методическая разработка по вопросу классификации скрипичных штрихов. – Л., 1975.
60. Янкелевич Ю. Педагогическое наследие. – М., 1983.
61. Яньшинов А. Техника смычка. – М., 1933.